

הכונס פרק ששי בבא קמא

ס

עין משפט נר מצוה

נב א מיי מיי סגל
נזקי ממון סלכה ו
ועין נהגות וכמי
סמך עשין סז טושי
ח"ט סימן תית סעיף ט
ועין שם כה"ט וכ"י :

[א] רכ אלסמ נמקמו
ועוד כתיב ק"ב דף קס"ו:
פ"ק כתיב

[ר"ט אמר]

ב ב ג מיי מיי סגל ה
טושי שם סעיף ב :

ל"ו

ליבה ולבתה הרוח

זורה ורוח מסייעתי

מבוא

ליבה ולבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבוש חייב ואם לאו פטור. בשאין ברוח בפני עצמו כדי ללבוש מיירי דאי נשקט בו כדי ללבוש אפילו כשיש בליביו המלצה כדי ללבוש למה יחייב דלכלא איהו נמי היה הולך ומזיק אלא ודאי בשאין ברוח כדי ללבוש מיירי ולכן כשיש בליביו כדי ללבוש חייב המלצה כי הוא עשה הכל דהוא ליה כמו זה יכול וזה אינו יכול דחשיב אינו יכול מסייע שאין בו ממש בפרק המלצה (שנת ד'ט. וש"ס) ואם אין בליביו כדי ללבוש אפ"כ שנס ברוח אין כדי ללבוש פטור דלא מיחייב משום אלו אלא אם כן עשה כל כך בפני עצמו בלא סיוע הרוח או דבר אחר שיוכל להזיק ברוח מלויה אחר גמר המעשה שלו דהכי משמע המבעיר את הבערה שבפני עצמו עשה את הבערה שיוכל להזיק ברוח מלויה ולכן כאן פטור דכללא ליביו לא היתה יכולה להזיק והליביו דהיינו גמר עשייתה לא עשה המלצה בפני עצמו ופרקי אמאי פטור ליהו כשעושה הליבו ע"י סיוע הרוח כאלו עשה בפני עצמו כמו לענין שבת דחשיב זורה ורוח מסייעתו כעושה בפני עצמו ומשני אביי הכא במאי עסקינן כגון שליבה מזל אחד שבטענין זה אין דרך הרוח לסייע ולכן כי מתרמי סנסטייע בליביו הרוח פטור דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שיתערף ליביו הרוח עם ליביו דלא שכיח שיתערפו ולא הו"ל להזיק בכך יותר מברוח שאין מלויה כך פ"י ועוד יש לפרש כגון שליבה מזל אחד שאין בליביו ללבוש כל המזורה ולא ברוח אלא ז' אחד דמזורה ליבה הוא ול' אחר ליבה הרוח ואם לא היתה המזורה מחלבה כי אם מזל אחד היה הולך וכבה מחמת שהוא מועט ומחמת שהאש מתחברות יחד מתגדלת האש ומזקת ולא דמי השתא לזורה ורוח מסייעתו דמה שליבה לא סיוע הרוח כלום : רבא אמר כגון שליבה ברוח מלויה וליבתה הרוח ברוח שאין מלויה. וה"פ אם יש בליביו כדי ללבוש עם רוח מלויה חייב דחשיב כאלו עושה הכל בפני עצמו ואם לאו שאין בליביו בדהי רוח מלויה כדי ללבוש אלא ע"י רוח שאין מלויה שסייעתו עשה המלצה פטור דברוח שאינה מלויה לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה : רבי זירא אמר כגון דלמרה למורי. לא נפח באור כעין נשיבת הרוח אלא חוס הכל פ"י הו"ל על האור ללבושו והכי קאמר שיתערף

סלתא שרגא דההוא דאי מעשה דידה גרמו: שלח ביד פקח הפקח חייב וכו' : אמר ר"נ בר יצחק מאן דתני ליבה לא משתבש ומאן דתני ליבה לא משתבש מאן דתני ליבה לא משתבש דכתיב בלבית אש ומאן דתני ליבה לא משתבש דכתיב בורא יב שפתים: לבתה הרוח כולן פטורים : ת"ר ליבה ולבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבוש חייב ואם לאו פטור אמאי ליהו *בורא רוח מסייעתו: אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שליבה מצד אחד ולבתו הרוח מצד אחר זבא אמר כגון שליבה ברוח מלויה ולבתו הרוח ברוח שאינה מלויה זירא אמר כגון דצמרה צמורי זבא אמר *כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו ה"מ לענין שבת *דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל הכא גרמא בעלמא הוא וגרמא בנוקין פטור: מתני יהושלח את הבערה ואברה עצים או אבנים או עפר חייב שנאמר *כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבעיר את הבערה: ג' אמר רבא למה לי דכתב רחמנא קוצים גדיש קמה ושרה צריכי דאי כתב רחמנא קוצים היא קוצים הוא דחייב רחמנא משום דישביה אש גבייהו וישכיה דפישע אבל גדיש דלא ישכיה אש גבייהו ולא ישכיה דפישע אימא לא ואי

בתב רחמנא גדיש הוה אמינא גדיש חייב רחמנא משום דהפסד מרובה הוא אבל קוצים דהפסד מועט אימא לא רחמנא למה לי מה קמה בגלוי אף כל בגלוי ול' יהודה *דמחייב אנוקי טמון באש קמה למה לי לרבות כל בעלי קומה ורבנן לרבות כל בעלי קומה מנא להו נפקא להו מאו הקמה ורב' יהודה *או מיבעי ליה לחלק ורבנן לחלק מנא להו נפקא להו מאו השדה ורב' יהודה *אידי דכתב רחמנא או הקמה כתב או השדה שיהי למה לי לאותו י' לחבה נירו וסנסכה אבניו, ולכתוב רחמנא שדה ולא בעי הנך צריכא דאי כתב רחמנא שדה הוה אמינא מה שבשדה אין מיד' ארדינא לא קמ"ל. אר"ש בר נחמני א"ר יונתן א"ר פורענות באה לעולם אלא בומן שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר *כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בומן שקוצים מצוין לה, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה. שנאמר *ונאכל גדיש ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר: תאני רב יוסף מאי דכתיב *ואתם לא תצאו אש מפתח ביתו עד בקר: כיון שניתן רשות למשוחות אינו מבחין בין צדיקים לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה. שנאמר *הוברתי מכם צדיק ורשע וכי רב יוסף כולי האי נמי לאין דומין א"ל אביי מיבותא הוא לגביהו דכתיב *כי מפני הרעה נאסף הצדיק, אמר רב יהודה אמר רב לעולם

אם יש בליביו בפני עצמו כדי ללבוש חייב ואם לאו פטור אפ"כ שנסיע הרוח מלכה דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שיתערף על ידה ללבוש דלא שכיח שיתערף נשיבת הרוח עם הלימור לסייעו כי הם מקלקלים זה את זה אפ"כ שניהם מזל אחד כי הלימור חס והרוח קר: רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו ה"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשגורם לזרות הרוח המסייעתו הו' מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמת זרייה זו אבל עושה מעשה של זרייה בפני עצמו ולא חקרי (זורה) לכן הכא לא מקרי מבעיר אלא גורם והתורה לא חייבה אלא מבעיר ולא הגורם (אלא) הבערה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיב הא גרמא לענין האש ככל שאר גרמות דק"ל גרמא בנוקין פטור ומר בר רב אשי דפרקי גבי רקתא בלא יתפור (ב"ב דף טו. וש"ס) מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו מני סבר כרב אשי דהכא דהתם לענין חיוב הרחקה חשיב גירי דיליה וגריד להרחיק ואפ"י ר' יוסף כמו הרחקה סולם מהשוכן חשיב גירי דיליה לענין הרחקה אפ"כ דלא חשיב ליה התם אלא גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור וגריד להרחיק וגן הו"ל מחמת הפטיש דחשיב מוזיק משום דניחא ליה דחיוול ומהה דכה כל כך שאחר גמר כמו יזיק ברוח מלויה וכך משני בלא יתפור ולא רלה להעמיד שמכה כל כך ככה עד שמוזיק בכה אדם לבדו בלא רוח דאם כן לא הוה תני לה גבי מוקין דאם גדיש דאדם: והכא גרמא בנוקין. מתוך כך נראה דאם שנים הביאו עטים ואור וליבו שניהם ואין בכל אחד כדי ללבוש פטור ותימה הוא: לרבות כל בעלי קומה. בקונטרס פירש כל ב"ח אבל צירוף של שני חסדים וכל דבר המזכיר והכי איחא התם אי מה גדיש מיוחד שהוא חסד מן הקרקע אף כל שהוא חסד מן הקרקע ח"ל או הקמה:

לשולס

סלסא. עליה דקים: יבס. כשארס מדבר מנענע שפתיו ורוח יואל: ליסו כוורס. דחייב משום מלאכה בשבת אפ"כ שהרוח מסייעתו כשאר מנביה התבואה ברחת שקורין פלי"ח: מזל אסר. דלא חגי איהו: כגון שליבה ברוח מלויה. כשמתחיל ללבוש לא היתה הרוח נשבת בחזקה ולא היה תורה אור

מבעיר בכך ובחטה רוח שאינה מלויה ולבתו דמילתא דלא סליק אדעתא הוא אבל זורה לענין שבת סני לה ברוח מלויה ולהכי חייבין: למרה למורי. לשון השתא למירחא (שנת 97 סו.) חמימות כלומר שלא נפח ממש אלא כשגימה כדרך המחמם כשגימתו את ידיו לחין זה ליביו כלל:

מלאכת מחשבת. נחקיימה מחשבתו דניחא ליה ברוח מסייעתו: מתניי או פטר. לחכה נירו ונתקלקל: ג' דשכים אש נכייס. אין בני אדם מזודרין כהן ולכן פטורין הלך איכא למימר זה פשע: אבל גדיש כו'. דאיכא למימר חטם היה: ולר"י. פונתא דרבי יהודה כהא פירקא (ד' סא): כל בעלי קומה. אף בעלי חיים ואילנות: נירו. חיישם שלא נורע. סכסוך שייך בלכנים לחיכה בשאר דברים: סוס אמילא מס שנסרס. תבואה קאמר קרא ולא קרקע ממש להכי כחך קמה בדהיא דהשתא אחרבי שדה לגופה של קרקע: סני גרסינן כולי סאי נמי לאין דומין. כלומר להכל חסודים הצדיקים שקודמים לפורענות: שיכוסא סוס. שלא יראו ברעה העתידה לנא דכתיב כו':

בתב רחמנא גדיש הוה אמינא גדיש חייב רחמנא משום דהפסד מרובה הוא אבל קוצים דהפסד מועט אימא לא רחמנא למה לי מה קמה בגלוי אף כל בגלוי ול' יהודה *דמחייב אנוקי טמון באש קמה למה לי לרבות כל בעלי קומה ורבנן לרבות כל בעלי קומה מנא להו נפקא להו מאו הקמה ורב' יהודה *או מיבעי ליה לחלק ורבנן לחלק מנא להו נפקא להו מאו השדה ורב' יהודה *אידי דכתב רחמנא או הקמה כתב או השדה שיהי למה לי לאותו י' לחבה נירו וסנסכה אבניו, ולכתוב רחמנא שדה ולא בעי הנך צריכא דאי כתב רחמנא שדה הוה אמינא מה שבשדה אין מיד' ארדינא לא קמ"ל. אר"ש בר נחמני א"ר יונתן א"ר פורענות באה לעולם אלא בומן שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר *כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בומן שקוצים מצוין לה, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה. שנאמר *ונאכל גדיש ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר: תאני רב יוסף מאי דכתיב *ואתם לא תצאו אש מפתח ביתו עד בקר: כיון שניתן רשות למשוחות אינו מבחין בין צדיקים לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה. שנאמר *הוברתי מכם צדיק ורשע וכי רב יוסף כולי האי נמי לאין דומין א"ל אביי מיבותא הוא לגביהו דכתיב *כי מפני הרעה נאסף הצדיק, אמר רב יהודה אמר רב לעולם

אם יש בליביו בפני עצמו כדי ללבוש חייב ואם לאו פטור אפ"כ שנסיע הרוח מלכה דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שיתערף על ידה ללבוש דלא שכיח שיתערף נשיבת הרוח עם הלימור לסייעו כי הם מקלקלים זה את זה אפ"כ שניהם מזל אחד כי הלימור חס והרוח קר: רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו ה"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשגורם לזרות הרוח המסייעתו הו' מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמת זרייה זו אבל עושה מעשה של זרייה בפני עצמו ולא חקרי (זורה) לכן הכא לא מקרי מבעיר אלא גורם והתורה לא חייבה אלא מבעיר ולא הגורם (אלא) הבערה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיב הא גרמא לענין האש ככל שאר גרמות דק"ל גרמא בנוקין פטור ומר בר רב אשי דפרקי גבי רקתא בלא יתפור (ב"ב דף טו. וש"ס) מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו מני סבר כרב אשי דהכא דהתם לענין חיוב הרחקה חשיב גירי דיליה וגריד להרחיק ואפ"י ר' יוסף כמו הרחקה סולם מהשוכן חשיב גירי דיליה לענין הרחקה אפ"כ דלא חשיב ליה התם אלא גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור וגריד להרחיק וגן הו"ל מחמת הפטיש דחשיב מוזיק משום דניחא ליה דחיוול ומהה דכה כל כך שאחר גמר כמו יזיק ברוח מלויה וכך משני בלא יתפור ולא רלה להעמיד שמכה כל כך ככה עד שמוזיק בכה אדם לבדו בלא רוח דאם כן לא הוה תני לה גבי מוקין דאם גדיש דאדם: והכא גרמא בנוקין. מתוך כך נראה דאם שנים הביאו עטים ואור וליבו שניהם ואין בכל אחד כדי ללבוש פטור ותימה הוא: לרבות כל בעלי קומה. בקונטרס פירש כל ב"ח אבל צירוף של שני חסדים וכל דבר המזכיר והכי איחא התם אי מה גדיש מיוחד שהוא חסד מן הקרקע אף כל שהוא חסד מן הקרקע ח"ל או הקמה:

לשולס

[כ"י טו.]

[לעיל כו:]

כ"ה י"ב:

תנינא י' סו:

סכסוך שייך

בלכנים לחיכה בשאר דברים: סוס

אמינא מס שנסרס. תבואה קאמר

קרא ולא קרקע ממש להכי כחך

קמה בדהיא דהשתא אחרבי שדה

לגופה של קרקע: סני גרסינן

כולי סאי נמי לאין דומין. כלומר

להכל חסודים הצדיקים שקודמים

לפורענות: שיכוסא סוס. שלא יראו

ברעה העתידה לנא דכתיב כו':

בכ

[לעיל כו:]

וכס נסמן]

[לעיל כו:]

וכס נסמן]

שמות י'

יחזקאל כא

ישעיה כו